
Vědí studenti, co to je akademická svoboda?

Vědí studenti, co to je akademická svoboda?

LIDOVÉ NOVINY

1.3.2012 Lidové noviny Strana 14 Horizont, autor: MARTIN ŠEŠINA, DISKUSE

Sleduji každý den zprávy o tom, jak studenti organizují protesty proti reformě vysokého školství, k nim se přidávají vysokoškolští učitelé a všichni společně brojí proti reformě. Jednohlasně opakují, že bude porušena akademická svoboda, a já si říkám - vědí ti studenti, co to je akademická svoboda, jaká obsahuje práva, v čem je ohrožena? Vzpomínám v této souvislosti na stávkové akce železničářů v devadesátých letech a nalézám zde souvislosti, které mi dříve nedošly. Odboráři tehdy bránili reformě železnic a zvítězili. Reforma se nekonala a my dodnes jezdíme převážně stále v umolousaných, špinavých a zastaralých vozech, mnohdy i se zpožděním. Kdyby se tehdy bývala vláda, údajně pravice, v čele s Václavem Klausem odborářům postavila, vypořádala se s nimi nekompromisně tak, jak to s odbory udělala Margaret Thatcherová v Anglii, mohla se provést reforma, na železnici by se připustila konkurence a my jsme dnes mohli jezdit „jako páni“ v nových, čistých vozech a mohli si třeba i podle vlaků řídit hodinky jako za Rakouska-Uherska. Odboráři chtěli zachovat stávající stav, který jim vyhovoval, nechtěli riskovat, že by museli přejít k soukromým železničním firmám, kde by museli pracovat tak, jako my, OSVČ, bez ohledu na osobní volno a třeba i za méně peněz, když se nebude dařit.

Kdo platí, poroučí A tak si říkám - nejde nyní o totéž? Všichni vědí, že stávající stav není dobrý, ale proč riskovat, vydávat se na cestu, která nás donutí se změnit, když my to vlastně nechceme, bojíme se toho, že nás to smete, přijdou jiní, třeba schopnější. Studenti i učitelé chtějí akademickou svobodu -a státa (tedy společnosti), dej nám peníze, každý rok více a více, a do ničeho nám nemluv. Zapomínají, že v listopadu 1989 jsme se vydali z klece do světa, který stojí na něčem jiném a v němž peníze hrají jednu z nejdůležitějších rolí, ať se nám to líbí, nebo ne. Kdo platí, poroučí, s tím se nedá nic dělat - a je to fér. Nic proti svobodě, avšak mohu být svobodný, když jsem odkázán na toho, kdo mne platí? Úplně svobodný mohu být, když žiji a podnikám za své, jsem-li odkázán na jiné, musím se podřídit. A zde, při vysokoškolské reformě, plátce (stát, potažmo společnost) nežádá ani výlučné rozhodovací pravomoci, nýbrž má mít v rozhodovacím orgánu menšinu, tedy může být přehlasován. Tak proč ten pokřik?

Reforma školství je nezbytná. Již státní maturity ukázaly celou mizerii středního školství u nás, chystá se nějaký průzkum základního školství (i zde se ukáže bída stávajícího systému). S vysokým školstvím je třeba pořádně zatřást a změnit je. Vystudoval jsem práva za socialismu, vyšel jsem ze školy do praxe a kterákoli zaměstnankyně notářství měla větší potřebné znalosti pro výkon notářského povolání než já. Ač absolvent vysoké školy, nevěděl jsem, co je pozemková kniha, co je pozemek, katastrální území, jak se píše smlouva, jak to chodí při soudním jednání. Jednou za celých pět let studia jsme měli odpolední seminář, kde nám starý pan docent ukázal, jak se píše žaloba k soudu. Výuka k praxi jedno odpoledne za celých pět let? Změnilo se to?

Příprava na praxi Myslím, že vysoké školy by měly být především spjaty s potřebami praxe. Přípravenost studentů pro praxi je tím kritériem, které prokáže opodstatněnost existence té které vysoké školy. Studijní programy by měly být koncipovány ze zřetelem na to, že naprostá většina studentů půjde do praxe, minimum bude chtít teoreticky bádát. Do vysokých škol je třeba dostat dostatek peněz. Jak, když jsou zdroje omezené (a omezené budou vždy)? Stát tedy musí nejprve zjistit, jaké potřebujeme odborníky, pak musí vybrat vysoké školy, kam budou prostředky přesunuty, a zbylé vysoké školy bude třeba odstříhnout od státních peněz. Ať fungují dále, ale za své peníze, vybrané ze školného, od

sponzorů, vydělané ze svého podnikání. Přece není možné, aby škola pyšnicí se názvem „soukromá“ pobírala peníze od státu. Právě soukromá škola v soutěži se státními má ukázat, kdo je lepší. A pokud připravuje studenty v oborech, které společnost nepotřebuje, ať tak činí, ale za své.

Je třeba dobře zaplatit vysokoškolské učitele - tak, aby si nemuseli vylepšovat příjmy vedlejšími zaměstnáními, aby učili jen na jedné škole, mohli se věnovat vědě, aby mohli třeba jednou za pět let vysadit a jet do světa získávat nové poznatky. Je třeba do systému vnést soutěživost, aby se školy předháněly v souboji o studenty, učitelé o místa na katedrách. A ten, kdo platí, musí mít přece právo spolurozhodování.

I studenti budou za své peníze (školné) žádat od učitelů maximální výkon, budou si vážit studia, budou je chtít v řádném termínu ukončit. Zaměstnavatelé budou studentům z renomovaných škol slušně platit. Soutěž, to je to, co systém táhne vzhůru. Stávající systém ji nepodporuje. Kolik máme vysokých škol, které snesou srovnání se špičkovými světovými univerzitami?

Dlouhá řada ministrů prošla od roku 1989 ministerstvem školství a výsledky jejich práce jsou v podstatě k ničemu, nynější ministr školství je prvním, kdo chce se zatuchlým systémem něco dělat. Neházejme mu klacky pod nohy, ať nedopadneme jako s tou železnicí. Zašpiněné vagony ještě vezmi čert, ale nedostatek vynikajících odborníků by nás v budoucnu mohl moc mrzet.